

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0310.1/ 12253



กระทรวงมหาดไทย

ถนนรัชฎาภิเศก กทม. 10200

5 ตุลาคม 2547

เรื่อง ขอนำเรื่องร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง 1. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0503/7010 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2547
2. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0503/(คกก.8) 549 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2547

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. หลักการและเหตุผลการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่
2. ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2547 และมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 8 (ฝ่ายกฎหมาย ฯ) เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2547 ให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เป็นไปตามประเด็นอภิปรายและมติคณะกรรมการกลั่นกรอง ฯ แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป นั้น

กระทรวงมหาดไทย จึงขอเสนอเรื่องร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาดังตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอแล้ว เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาในโอกาสต่อไป โดยมีรายละเอียดของเรื่องนี้ปรากฏตามเอกสารนำเรยนมาด้วยพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายโบดิน พลกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการปกครองท้องที่

โทร. 0-2222-9888 ต่อ 105

โทรสาร 0-2222-9888 ต่อ 403

หลักการและเหตุผล การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ

ความเป็นมา

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2547 ลงมติว่าอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาตั้งอำเภอกรงปินัง พ.ศ. ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และโดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 และ 7 กรกฎาคม 2541 เรื่อง การจัดตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอ ให้รับการจัดตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอใหม่ แต่หากมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองเป็นพิเศษ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณี ๆ ไป นั้น เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ประกอบกับปัจจุบันยังมีกิ่งอำเภอเหลืออยู่ จึงให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่ให้รัดกุมยิ่งขึ้น แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ในคราวประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 8 (ฝ่ายกฎหมาย ฯ) เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2547 ได้พิจารณาร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอแล้ว มีประเด็นอภิปรายและมติ ดังนี้

ประเด็นอภิปราย

1. การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอควรคำนึงถึงนโยบายการกำหนดขนาดกำลังคนภาครัฐ ยุทธศาสตร์การเพิ่มความเข้มแข็งภาครัฐที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น การวางผังเมือง รวมทั้งการระบบประมาณแผ่นดิน หากให้มีการจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอจำนวนมากเกินความจำเป็น จะเป็นการเพิ่มอัตรากำลังบุคคลภาครัฐ ทำให้มีภาระงบประมาณด้านบุคคลสูงขึ้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ที่จะติดตามมาอีกมาก และอาจมีข้อทักท้วงจากหลายฝ่ายว่าขัดแย้งกับหลักการสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น อีกทั้งจะมีผลทำให้การตั้งถิ่นฐานของชุมชนอย่างไม่มีการจำกัด
2. หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอเป็นหลักเกณฑ์ที่ย่อนกว่าหลักเกณฑ์เดิม ซึ่งจะมีกิ่งอำเภอหรืออำเภอเพิ่มใหม่เป็นจำนวนมาก และจะส่งผลกระทบต่อหลายด้านโดยเฉพาะด้านงบประมาณแผ่นดิน จึงเห็นควรให้คงหลักเกณฑ์เดิมไว้ สำหรับหลักเกณฑ์ที่กำหนดเพิ่มขึ้นใหม่ควรใช้เกณฑ์ขั้นสูงในการพิจารณาเช่นเดียวกัน ยกเว้น เรื่องระยะทางควรให้กำหนดตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และความสะดวกในการเดินทางของประชาชน
3. การพิจารณาจัดตั้งอำเภอไม่ควรให้เป็นไปโดยยึดเฉพาะหลักเกณฑ์อย่างเดียว แต่ควรให้พิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นด้วย โดยเฉพาะความเจริญในพื้นที่ด้านต่าง ๆ เช่น มีโรงพยาบาล ธนาคาร โรงเรียน เป็นต้น จนถึงขนาดสมควรจัดตั้งเป็นอำเภอได้ด้วย
4. เพื่อให้การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศโดยรวม สมควรให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามประเด็นอภิปรายข้อ 2 และข้อ 3 โดยให้เชิญผู้แทนสำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณ และสำนักงาน ก.พ.ร. ร่วมพิจารณาด้วย และนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

/มติคณะกรรมการ.....

มติคณะกรรมการกลั่นกรอง ฯ

ให้กระทรวงมหาดไทยรับเรื่อง ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอไปพิจารณาปรับปรุง โดยให้รับประเด็นอภิปรายตามข้อ 2 ถึงข้อ 4 ไปดำเนินการ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

หลักการและเหตุผล

กระทรวงมหาดไทย โดยคณะกรรมการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานประมวณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ได้ประชุมปรึกษาแล้วเห็นชอบร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ที่พิจารณาปรับปรุงตามประเด็นอภิปรายและมติของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 8 (ฝ่ายกฎหมาย ฯ) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ

- 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 25,000 คน
- 2) มีตำบล 4 ตำบลขึ้นไป
- 3) ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ควรมีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา

- 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

โดยพิจารณายุบรวมหลักเกณฑ์ ฯ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 จาก 2 กรณี คือ กรณีชุมชนหนาแน่น และกรณีชุมชนห่างไกล เป็นกรณีทั่วไปกรณีเดียว และพิจารณากำหนดเกณฑ์จำนวนประชากรไม่น้อยกว่า 25,000 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สูงกว่าร่างหลักเกณฑ์ ฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาครั้งที่แล้ว โดยกำหนดจากค่าเฉลี่ยของจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ ฯ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 กรณีชุมชนหนาแน่น และกรณีชุมชนห่างไกล

2. การจัดตั้งอำเภอ

- 1) ได้รับการจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 2) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 35,000 คน
- 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

3. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอกรณีที่ไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ข้อ 1 และ 2

หากการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ 1 และข้อ 2 แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง หรือความมั่นคง เช่น

/1)พื้นที่ส่งเสริม....

1) พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) พื้นที่ปัญหาด้านความไม่สงบเรียบร้อย 3) พื้นที่ชายแดน 4) พื้นที่โครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการตั้งกิ่งอำเภอหรืออำเภอ ประกอบด้วย

1. จะเป็นการกระจายการบริหารจัดการภาครัฐ ให้เข้าถึงประชาชนได้อย่างใกล้ชิด และการดูแลปกป้องรักษาประชาชนได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ และประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีหน่วยงานของรัฐอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากขึ้น

2. ประชาชนได้รับความสะดวก ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย จากการบริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความพึงพอใจ และเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารงานของรัฐบาล

3. ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากในพื้นที่ที่เป็นกิ่งอำเภอหรืออำเภอ ประชาชนหรือภาคเอกชน มีความเชื่อมั่นในการผลิต และการลงทุน การพัฒนาสังคมชุมชนมีความต่อเนื่อง

4. ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลผ่านหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

รายละเอียดของหลักการเหตุผลการตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ปรากฏตามเอกสารประกอบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งนี้แล้ว

ดังนั้น จึงขอনাเรียนคณะรัฐมนตรี เพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอที่เสนอมาพร้อมนี้

ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ

1. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ

- 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 25,000 คน
- 2) มีตำบล 4 ตำบลขึ้นไป
- 3) ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ควรมีระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดนำมาประกอบการพิจารณา
- 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

2. การจัดตั้งอำเภอ

- 1) ได้รับการจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 2) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 35,000 คน
- 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ

3. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอกรณีที่ไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ข้อ 1 และ 2

หากการพิจารณาดังกิ่งอำเภอและอำเภอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ 1 และข้อ 2 แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง หรือความมั่นคง เช่น

- 1) พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) พื้นที่ปัญหาด้านความไม่สงบเรียบร้อย 3) พื้นที่ชายแดน 4) พื้นที่โครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป

ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามมติคณะรัฐมนตรี

14 พฤษภาคม 2539 กับร่างหลักเกณฑ์การตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ

หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 14 พฤษภาคม 2539	ร่างหลักเกณฑ์การตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ	ร่างหลักเกณฑ์การตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ (ที่แก้ไข)	เหตุผล/ความจำเป็น
1. <u>การจัดตั้งกิ่งอำเภอ</u> 1.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 30,000 คน หรือ 2) มีตำบลไม่น้อยกว่า 5 ตำบล	1. <u>การจัดตั้งกิ่งอำเภอ</u> 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 10,000 คน 2) มีตำบลไม่น้อยกว่า 3 ตำบล โดยอำเภอเดิม ต้องมีตำบลเหลือไม่น้อยกว่า 5 ตำบล	1. <u>การจัดตั้งกิ่งอำเภอ</u> 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 25,000 คน 2) มีตำบล 4 ตำบลขึ้นไป	1. <u>การจัดตั้งกิ่งอำเภอ</u> หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ กำหนดขึ้นเป็นเกณฑ์ ทั่วไป โดยรวมเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 กรณีชุมชน หนาแน่น และกรณีชุมชนห่างไกล โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) จำนวนราษฎรกำหนดไว้ 25,000 คนขึ้นไป พิจารณา จากค่าเฉลี่ยของเกณฑ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 กรณีชุมชนหนาแน่น กำหนดให้มี ราษฎรไม่น้อยกว่า 30,000 คน และกรณีชุมชนห่างไกล กำหนดให้มีราษฎร ไม่น้อยกว่า 15,000 คน และเมื่อ พิจารณาจากข้อมูลจำนวนประชากรของทุกอำเภอแล้ว จะมีอำเภอที่มีประชากรมากกว่า 50,000 คนขึ้นไปอยู่ 352 อำเภอ จากทั้งหมด 795 อำเภอทั่วประเทศ จึงเป็นไปได้ว่าจะมีกิ่งอำเภอตั้งใหม่ไม่มากนัก เมื่อ พิจารณาแต่จำนวนประชากร 2) จำนวนตำบลกำหนดไว้ 4 ตำบลขึ้นไป เมื่อ ประกาศให้พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลให้ไม่สามารถจัดตั้งตำบล ขึ้นมาใหม่ได้ จึงเป็นที่แน่นอน จำนวนตำบลจะ

หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 14 พฤษภาคม 2539	ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ	ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ (ที่แก้ไข)	เหตุผลความจำเป็น
3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และ สภาจังหวัด	3) ที่ว่าการอำเภอเดิม และที่ว่าการกิ่งอำเภอควรมี ระยะทางไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูล สารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจากการ สํารวจของจังหวัด นำมาประกอบการพิจารณา	3) ที่ว่าการอำเภอเดิมและที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ ควรมีระยะทางไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้ ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และข้อเท็จจริงจาก การสำรวจของจังหวัด นำมาประกอบการพิจารณา	ไม่เพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาแล้วจำนวนตำบลไม่น้อยกว่า 4 ตำบล เป็นปริมาณที่เหมาะสมในการดูแล บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับราษฎร ได้อย่างทั่วถึง 3) กำหนดระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอใหม่ และ ที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร โดยพิจารณา ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และประกอบการ พิจารณา ซึ่งเป็นระยะทางดังกล่าวในท้องที่รกร้างคันดาร์ เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกสบาย ซึ่งเป็นระยะทางดังกล่าว ในท้องที่ทุรกันดาร เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกสบาย ถือเป็นระยะทางที่ไกลสำหรับประชาชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาติดต่อราชการ ตาม หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ได้กำหนดระยะห่างของ ที่ว่าการอำเภอใหม่กับที่ว่าการอำเภอเดิมไว้ในกรณี ชุมชนห่างไกลเท่านั้น
1.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 15,000 คน หรือ 2) มีตำบลไม่น้อยกว่า 4 ตำบล 3) ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ต้องห่างจากที่ว่าการ อำเภอเดิมไม่น้อยกว่า 25 กิโลเมตร 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และ สภาจังหวัด	4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือ สภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด	4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชุมหัวหน้าส่วน ราชการประจำอำเภอ ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัด ตามลำดับ	4) การพิจารณาดังกิ่งอำเภอจะต้องได้รับความเห็นชอบ จากรากฐานของสังคม คือประชาชน เพื่อสนองตอบ ได้ตรงกับความต้องการของประชาชน ซึ่งมีประชาชน ร้องขอให้ตั้งกิ่งอำเภออีกเป็นจำนวนมาก และเมื่อพิจารณา หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ประกอบด้วยกันแล้วทุกข้อ คาดว่าจะมีกิ่งอำเภอที่ได้รับการจัดตั้งเพิ่มขึ้นไม่มากนัก อีกทั้งจะต้องพิจารณาถึงความเจริญในท้องที่ที่ขอจัดตั้ง

หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 14 พฤษภาคม 2539	ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ	ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ (ที่แก้ไข)	เหตุผล/ความจำเป็น
2. การจัดตั้งอำเภอ 1) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ 2) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นทางการปกครอง และการบริการประชาชน คือ มีราษฎรตั้งแต่ 30,000 คนขึ้นไป 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และสภาจังหวัด	2. การจัดตั้งอำเภอ 1) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) ประชากร 15,000 คนขึ้นไป 3) มีตำบลไม่น้อยกว่า 3 ตำบล	2. การจัดตั้งอำเภอ 1) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 35,000 คน	กิ่งอำเภอ ว่ามีความเจริญเพียงพอกับการจัดตั้งกิ่งอำเภอ และมีความคุ้มค่าต่อการใช้จ่ายงบประมาณอีกหรือไม่ 2. การจัดตั้งอำเภอ 1) ระยะเวลาตั้งกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นไปตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ที่ไม่ให้หย่อนกว่าหลักเกณฑ์เดิม และเป็นช่วงเวลา que แสดงให้เห็นว่าในพื้นที่จะมีความเจริญขึ้นจนสามารถยกฐานะเป็นอำเภอได้ และหากไม่เจริญขึ้น แสดงถึงในพื้นที่มีปัญหาต้องได้รับการดูแลแก้ไขจากหน่วยงานที่มีศักยภาพมากขึ้น จึงจำเป็นต้องยกฐานะเป็นอำเภอ 2) จำนวนประชากร 35,000 คน กำหนดให้เพิ่มขึ้นเป็นเกณฑ์ขั้นสูง และแสดงว่ากิ่งอำเภอเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาลงทุน ในพื้นที่เกิดการถ่ายเทประชากร ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ ปัญหาที่ตามมาและความต้องการรับบริการมากขึ้น เพื่อให้เกิดการบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง เทาเทียมกันกับยกฐานะกิ่งอำเภอเป็นอำเภอ ซึ่งตามกฎหมายหลายฉบับ ให้นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่เฉพาะ ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดให้เป็นของปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 14 พฤษภาคม 2539	ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ	ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ (ที่แก้ไข)	เหตุผล/ความจำเป็น
3. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใด หากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองให้กระทรวงมหาดไทย เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นกรณีไป	4) ที่ว่าการอำเภอเดิม และที่ว่าการอำเภอใหม่ควรระยะทางไม่น้อยกว่า 20 กิโลเมตร ทั้งนี้ให้ใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงจากการสำรวจของจังหวัดมาประกอบการพิจารณา 5) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3. หากการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง เช่น 1) พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) พื้นที่ความมั่นคง 3) พื้นที่ชายแดน 4) พื้นที่ที่มีโครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทย เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตั้งเป็นกรณีไป	3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามลำดับ 3. <u>การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอกรณีที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ 1 และ 2</u> หากการพิจารณาตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ 1 และ 2 แต่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง หรือความมั่นคง เช่น 1) พื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) พื้นที่ที่มีปัญหาด้านความไม่สงบเรียบร้อย 3) พื้นที่ชายแดน 4) พื้นที่ที่มีโครงการพระราชดำริ ฯลฯ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป	3) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบด้วย เพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งจะรู้ถึงความต้องการของประชาชนได้ 3. สำหรับพื้นที่ที่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษ ซึ่งไม่สามารถขอจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอและอำเภอตามหลักเกณฑ์ฯ ได้ แต่จะเป็นเหตุความจำเป็นพิเศษทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และความมั่นคง ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตั้งเป็นกรณีไป

ข้อมูลพิจารณาฐานะกิ่งอำเภอตั้งเป็นอำเภอ
ตามร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอ (ที่แก้ไขใหม่)

ที่	กิ่งอำเภอ	อำเภอ	จังหวัด	ระยะเวลาการตั้ง เป็นกิ่งอำเภอ (ปี)	จำนวนประชากร (คน)	เข้า หลักเกณฑ์	ไม่เข้า หลักเกณฑ์
1	เฝ้าไร่	โพนพิสัย	หนองคาย	8	51,019	/	
2	บางเสาธง	บางพลี	สมุทรปราการ	8	47,731	/	
3	ศรีณรงค์	สังขะ	สุรินทร์	8	45,699	/	
4	พระทองคำ	โนนไทย	นครราชสีมา	7	43,543	/	
5	ภูเพียง	เมืองน่าน	น่าน	6	38,157	/	
6	เอราวัณ	วังสะพุง	เลย	8	37,857	/	
7	รัตนวาปี	โพนพิสัย	หนองคาย	8	37,295	/	
8	ภูซาง	เชียงคำ	พะเยา	7	37,103	/	
9	กุดรัง	บรบือ	มหาสารคาม	8	36,568	/	
10	พนมดงรัก	กาบเชิง	สุรินทร์	8	35,842	/	
11	โนนนาयर่อน	รัตนบุรี	สุรินทร์	6	35,776	/	
12	เขวาสินรินทร์	เมืองสุรินทร์	สุรินทร์	7	35,576	/	
13	วังสมบูรณ์	วังน้ำเย็น	สระแก้ว	6	35,383	/	
14	นาตาล	เขมราฐ	อุบลราชธานี	9	35,063	/	
15	บ้านแฮด	บ้านไผ่	ขอนแก่น	8	32,533		/
16	ลำทะเมนชัย	ชุมพวง	นครราชสีมา	7	32,432		/
17	นาคู	เขาวง	กาฬสินธุ์	8	31,774		/
18	แคนดง	สตึก	บุรีรัมย์	6	31,302		/
19	บ้านด่าน	เมืองบุรีรัมย์	บุรีรัมย์	7	30,899		/
20	ช้างกลาง	ฉวาง	นครศรีธรรมราช	7	30,644		/
21	น้ำขุ่น	น้ำยืน	อุบลราชธานี	7	29,909		/
22	สว่างวีระวงศ์	วารินชำราบ	อุบลราชธานี	8	29,870		/
23	บึงนาราง	โพทะเล	พิจิตร	7	29,142		/
24	นบพิตำ	ท่าศาลา	นครศรีธรรมราช	8	28,924		/
25	สามร้อยยอด	ปราณบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	8	28,804		/
26	วังเจ้า	เมืองตาก	ตาก	7	28,651		/
27	เมืองยาง	ชุมพวง	นครราชสีมา	8	28,463		/
28	โกสุมพินคร	เมืองกำแพงเพชร	กำแพงเพชร	7	28,419		/
29	เกาะจันทร์	พนัสนิคม	ชลบุรี	6	28,357		/
30	เชียงขวัญ	ธวัชบุรี	ร้อยเอ็ด	9	28,326		/
31	ดอยหล่อ	จอมทอง	เชียงใหม่	8	28,166		/
32	ผ่องชัย	กมลาไสย	กาฬสินธุ์	6	26,967		/
33	เวียงเชียงรุ้ง	เวียงชัย	เชียงราย	8	26,710		/
34	โคกโพธิ์ไชย	มัญจาคีรี	ขอนแก่น	9	26,234		/
35	โนนศิลา	บ้านไผ่	ขอนแก่น	7	26,224		/
36	หนองฮี	พนมไพร	ร้อยเอ็ด	8	26,134		/

ที่	กิ่งอำเภอ	อำเภอ	จังหวัด	ระยะเวลาการตั้ง เป็นกิ่งอำเภอ (ปี)	จำนวนประชากร (คน)	เจ้า หลักเกณฑ์	ไม่เจ้า หลักเกณฑ์
37	บึงสามัคคี	ชาณุวรลักษบุรี	กำแพงเพชร	9	26,113		/
38	โคกสูง	ตาพระยา	สระแก้ว	7	25,593		/
39	เหล่าน้อย	เมืองอุบลราชธานี	อุบลราชธานี	8	25,274		/
40	บัวลาย	บัวใหญ่	นครราชสีมา	6	25,253		/
41	เขาคิชฌกูฏ	มะขาม	จันทบุรี	10	25,166		/
42	สามชัย	คำม่วง	กาฬสินธุ์	8	24,983		/
43	ศรีนครินทร์	เมืองพัทลุง	พัทลุง	7	24,974		/
44	ดอนจาน	เมืองกาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์	7	24,961		/
45	หาดสำราญ	ปะเหลียน	ตรัง	9	24,846		/
46	สากเหล็ก	เมืองพิจิตร	พิจิตร	8	24,795		/
47	สระไคร	เมืองหนองคาย	หนองคาย	9	24,722		/
48	สีดา	บัวใหญ่	นครราชสีมา	6	24,700		/
49	ประจักษ์ศิลปาคม	กุมภวาปี	อุดรธานี	6	24,657		/
50	ทุ่งเขาหลวง	ธวัชบุรี	ร้อยเอ็ด	6	24,644		/
51	ชื่นชม	เขื่องยืน	มหาสารคาม	6	24,597		/
52	นิคมพัฒนา	บ้านค่าย	ระยอง	7	23,946		/
53	ข้าสูง	กระนวน	ขอนแก่น	9	23,936		/
54	โพธิ์ศรีสุวรรณ	อุทุมพรพิสัย	ศรีสะเกษ	9	23,679		/
55	หนองนาคำ	ภูเวียง	ขอนแก่น	9	23,623		/
56	เทพารักษ์	ด่านขุนทด	นครราชสีมา	8	23,589		/
57	ดอยหลวง	แม่จัน	เชียงราย	7	23,060		/
58	หนองหิน	ภูกระดึง	เลย	6	22,839		/
59	ภูแก้ว	หนองหาน	อุดรธานี	9	22,332		/
60	แม่ออน	สันกำแพง	เชียงใหม่	9	21,871		/
61	เขาชะเมา	แกลง	ระยอง	10	21,527		/
62	บ้านคา	สวนผึ้ง	ราชบุรี	6	21,344		/
63	ศิลาลาด	ราษีไศล	ศรีสะเกษ	6	21,226		/
64	เวียงหนองล่อง	ป่าซาง	ลำพูน	8	19,568		/
65	หนองมะโมง	วัดสิงห์	ชัยนาท	7	19,340		/
66	แม่เปิน	ลาดยาว	นครสวรรค์	7	19,158		/
67	ดงเจริญ	บางมูลนาก	พิจิตร	7	18,712		/
68	ชุมตาบง	ลาดยาว	นครสวรรค์	6	17,799		/
69	เนินขาม	หันคา	ชัยนาท	6	17,555		/
70	นาเยิบ	เดชอุดม	อุบลราชธานี	10	17,389		/
71	ภูกามยาว	เมืองพะเยา	พะเยา	6	15,684		/
72	โพธิ์ตาก	ศรีเชียงใหม่	หนองคาย	6	15,004		/
73	วังยาง	นาแก	นครพนม	6	14,375		/
74	มะนัง	ควนกาหลง	สตูล	7	14,164		/
75	คลองเขื่อน	บางคล้า	ฉะเชิงเทรา	10	13,597		/

ที่	กิ่งอำเภอ	อำเภอ	จังหวัด	ระยะเวลาการตั้ง เป็นกิ่งอำเภอ (ปี)	จำนวนประชากร (คน)	เข้า หลักเกณฑ์	ไม่เข้า หลักเกณฑ์
76	ชัยใหญ่	จัดรัส	ชัยภูมิ	6	13,194		/
77	วิภาวดี	คีรีรัฐนิคม	สุราษฎร์ธานี	11	12,074		/
78	สุขสำราญ	กะเปอร์	ระนอง	11	10,889		/
79	เกาะช้าง	แหลมงอบ	ตราด	9	5,122		/
80	เกาะกูด	แหลมงอบ	ตราด	13	1,976		/
รวม	80 กิ่งอำเภอ		39 จังหวัด				

งบประมาณในการจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ

1. การจัดตั้งอำเภอ

การจัดตั้งอำเภอจะใช้งบประมาณด้านบุคลากร ดังนี้

1.1 การปรับตำแหน่งจากปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ระดับ 7 เป็น ระดับ 8 คิดเป็นส่วนต่างค่าตอบแทนเฉลี่ยรวม 20,764 บาทต่อเดือน

1.2 ปรับตำแหน่งปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองและหัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร จากระดับ 6 เป็น ระดับ 7 จำนวน 2 ตำแหน่ง คิดเป็นส่วนต่างค่าตอบแทนเฉลี่ยรวม 9,804 บาทต่อเดือน

1.3 ปรับตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการอื่น 6 ส่วนราชการ จากระดับ 6 เป็น ระดับ 7 จำนวน 6 ตำแหน่ง คิดเป็นส่วนต่างค่าตอบแทนเฉลี่ยรวม 29,412 บาทต่อเดือน

รวมงบประมาณด้านบุคลากรในการจัดตั้งอำเภอ = $20,764 + 9,804 + 29,412 = 59,980$ บาทต่อเดือน = **719,760** บาทต่อปี ซึ่งกระทรวงมหาดไทยมีแนวทางคือจะปรับเฉพาะในตำแหน่งนายอำเภอก่อนซึ่งคงใช้งบประมาณ 20,764 บาทต่อเดือน สำหรับตำแหน่งอื่น ๆ ให้คงเดิมไม่มีการปรับจะทยอยปรับระดับให้เป็นไปตามโครงสร้าง เมื่อแต่ละส่วนราชการมีความพร้อม โดยยุบตำแหน่งเพื่อแลกเปลี่ยนตามยุทธศาสตร์การปรับขนาดกำลังคนภาครัฐซึ่งไม่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่าย

สำหรับอาคารที่ว่าการอำเภอ นั้น ในทุกกิ่งอำเภอที่จะจัดตั้งเป็นอำเภอมีอาคารที่ว่าการกิ่งอำเภอทุกกิ่งอำเภอแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้างแต่อย่างใด และที่ว่าการกิ่งอำเภอทุกแห่งมีเนื้อที่พอสำหรับส่วนราชการอื่นที่ลงไปปฏิบัติราชการในพื้นที่

2. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ

ยุทธศาสตร์การปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ กำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ คงอัตรากำลังคนภาครัฐให้คงที่ ฉะนั้น ในการจัดตั้งกิ่งอำเภอ จึงมีแนวทางด้านอัตรากำลังคนภาครัฐในการปฏิบัติงานในพื้นที่การขอจัดตั้งกิ่งอำเภอใหม่ โดยการเกลี่ยอัตรากำลังที่มีอยู่ของแต่ละส่วนราชการ โดยไม่เพิ่มอัตรากำลัง

สำหรับการก่อสร้างอาคารสำนักงานและบ้านพักข้าราชการ มีรายละเอียดในการใช้งบประมาณ ดังนี้

1. อาคารที่ว่าการกิ่งอำเภอ	1 หลัง	7,987,000	บาท
2. บ้านพักข้าราชการ	ระดับ 7 - 8 1 หลัง	706,000	บาท
	ระดับ 5 - 6 1 หลัง	506,000	บาท
	ระดับ 3 - 4 1 หลัง	405,000	บาท
	ระดับ 1 - 2 1 หลัง (บ้านแฝด)	646,000	บาท
3. ค่าใช้จ่ายค่าวัสดุใช้สอยขั้นต่ำเฉลี่ยต่อหน่วยต่อปี		30,000	บาท
รวม		10,280,000	บาท

* **หมายเหตุ** งบประมาณการก่อสร้างอาคารที่ว่าการและบ้านพักข้าราชการ ได้ประมาณราคาไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งปัจจุบันราคาสตูก่อสร้างได้ปรับราคาสูงขึ้น ขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงราคาการก่อสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง